

El centre neuràlgic de la resistència

La nova 'Casa Blanca'

L'edifici del parlament rus, conegut popularment com "La Casa Blanca" ha estat el centre de la resistència al colp d'estat.

Dimarts 20, a última hora de la nit, els moscovites que envoltaven l'edifici de l'Assemblea de Rússia van callar. Entre ells s'obrí pas un home major que arrossegava un violoncel i un jove que portava la cadira. Van caminar fins les barricades i allí Místislav Rostropòvitx, un dels músics més excel·lents del món, començà un recital improvisat "per la llibertat de Rússia". A la seua esquena un edifici adornat amb tapissos rojos i verds i banderes tricolors russes. És la "casa blanca", nom amb què s'ha donat a conèixer la mansió que allotja l'Assemblea Russa. Rostropòvitx acabava d'arribar de París i s'havia sumat als russos que van fer del seu parlament el símbol de la resistència al colp d'estat. Dins del palau, les habitacions bullien: ara el patriarca de l'església ortodoxa agraint els aliments enviats per la Gran Mesquita de Moscou, ara els funcionaris d'Eltsin abraçant-se a un grup de parlamentaris de la República de Lituània, arribats a Moscou per coordinar la resistència. Ara milers de persones corejant sota el balcó *jza-bas-tov-ka!* (a la vaga) amb un ritme creixent. El colp d'estat havia trobat en el centre de Moscou el seu fre més contundent i decisiu.

La imatge que quedarà del colp, sens dubte, té per protagonista Borís Eltsin. Quan tothom creia factible el colp, ell, el president de Rússia va eixir fora del parlament i va saltar sobre un dels carros de combat que envoltaven l'edifici. Davant seu només hi havia uns centenars de persones. Va encaixar la mà dels dos soldats que traïen el cap des de l'interior del tanc i es tragué un paper acuradament plegat de dins de la jaqueta. La mà li tremolava però la veu no. Eltsin allí denunciava el "colp d'estat reaccionari" i es dirigí als soldats per a dir-los "vosaltres no heu de participar en aquesta maniobra contra el poble". Els joves soldats es miren entre ells, nerviosos. Posterior-

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Iàniàiev, tropes ocupant Moscou i retirada de l'exèrcit.

ment alguns dels tancs de la divisió Tamanskaia serien els principals defensors del parlament rus.

El colp havia començat la nit de diumenge 18. Iàniàiev, el vice-president reaccionari que Gorbtxov es va encabotar en ascendir al poder, signava un decret que al·ludia a un estat de salut dolent de Gorbtxov i el portava a proclamar-se ell mateix com a president. Divendres, un avió havia transportat Gorbtxov des de la seua casa de descans a Foros (Crimea) fins a Moscou. Els colpistes li van presentar la declaració de l'estat d'emergència perquè la signés. Gorbtxov no va voler signar-la i tornà a Crimea,

on tres generals els van arrestar.

A les quatre de la matinada de dilluns tancs i vehicles de les guarnicions de Moscou comencen a avançar cap a la Plaça Roja. Fins a les sis, però, la ràdio no adverteix del que està passant als ciutadans. A aquesta hora ràdio Moscou anuncia la destitució de Gorbtxov i la creació d'una direcció provisional formada per sis durs de l'aparat del PCUS el vice-president Iàniàiev i els caps de l'exèrcit, el KGB, les indústries militars, el sindicat agrícola... Sis anys i quatre mesos de *perestroika* semblaven tocar fons. Aquell dilluns les dues primeres repúbliques (Rússia i el Kazakstan) ha-

vien de signar el Tractat de la Unió. Per als colpistes aquest tractat sancionava "la fi de l'estat soviètic".

A les deu del matí l'evidència del colp ja era clara. Els tancs patrullaven el centre de Moscou mentre grups de manifestants aixecaven banderes russes i intentaven frenar l'avanç dels blindats cap al parlament. L'alcalde moscovita, Gràvil Popov, va convocar els ciutadans a defensar l'Assemblea parlamentària. A Sant Petersburg (Leningrad), el comandant de la plaça va assumir el poder i va dissoldre l'ajuntament democràtic. L'al-

es produïa en les repúbliques: cap d'ella va donar suport a l'intent, malgrat que algunes van tardar moltes hores a decantar-se. A Lituània es va organitzar ràpidament la resistència, conscients els seus governants que anaven a ser un dels primers objectius de la Junta. Estònia i Letònia van aprofitar l'ocasió per proclamar la independència.

El segon moment clau del colp vingué la nit de dimarts a dimecres. També davant el parlament rus. Els milers de persones que hi havia en aquell moment van témer el pitjor. Van témer l'assalt del

sin va cridar la població a bloquejar els accessos als aeroports de Moscou per tal d'impedir que els colpistes pogueren escapar. Des d'un despatx del parlament periodistes i polítics, de manera apressurada van poder comunicar amb la data de Gorbaxov a Crimea. Ho havien intentat una vegada i una altra al llarg de les 60 hores que havia durat el colp. I no ho havien aconseguit mai. Aquesta vegada la idea vingué d'un periodista armeni afincat a Leningrad: "¿i si truquem? ¡igual s'hi posa!" Gorbaxov s'hi va posar i va explicar les primeres coses sobre el seu captiveri. La primera de totes desmentir la suposada malaltia que havia donat peu als colpistes per apartar-los del poder.

Pel que fa als colpistes un teletip de l'agència russa de notícies RIA, va provocar entusiasme. Segons aquest el mariscal Dimitri Iàzov, cap de l'exèrcit i un dels responsables del colp, s'havia suïcidat pegant-se un tir. La notícia era falsa però servia per abocar-hi l'odi acumulat contra els que havien girat els seus canons i les armes per apuntar els moscovites. Per la Casa Blanca, centre neuràlgic de la resistència al colp, van passar tots. Iàkovlev i Xevardnadze (que va ser l'únic a reivindicar Gorbaxov en el moment de la crisi i que va acusar Gorbaxov d'estar darrera el colp immediatament que va acabar). Per la Casa Blanca passà també Bakatin, el ministre d'interior que fou substituït per un altre dels colpistes, Borís Pugo, moment en què es considerà el colp imminent. Naturalment hi va passar l'alcalde de Moscou, el combatiu Garvil Popov, que s'espantà per les males condicions higièniques i d'alimentació en què estaven els defensors de l'assemblea. Però, sobretot, per allà passaren milers de joves.

Abans del colp els moscovites s'interrogaven sobre on estaven els joves. No anaven a les manifestacions, no se'ls coneix una gran efersvescència política. Però quan calgué arrossegar els adorns per muntar barricades, apareguren centenars de joves que treballaren sense interrupció per assegurar la defensa de la Assemblea. I joves van ser els tres morts a Novy Arbat. Tres joves russos morts per un tanc soviètic. Tres de les poquíssimes víctimes d'un cop d'estat precipitat i mal muntat que a fi de comptes, en lloc de salvar una certa manera d'entendre el comunisme, va servir precisament per acabar amb ell.

Vicent Partal

EFE

calde, Anatoli Sobchack va convocar una conferència de premsa i qualificà els colpistes com a "delinqüents feixistes". En aquesta roda de premsa es va constatar per primera volta la divisió de l'exèrcit. El cap dels grups especials de l'exèrcit soviètic a la regió de Leningrad es va presentar per anunciar el seu suport a l'alcalde de Borís Eltsin. Passades les hores, i després que 100.000 persones ompliren els carrers de la ciutat del Neva en protesta contra el colp, fins i tot van poder enviar un destacament de tropes cap a Moscou, per ajudar a defensar l'assemblea.

Un dels punts claus del fracàs del colp

parlament per les tropes. Però de manera inesperada els tancs van girar cua i enfil·lar la circumval·lació de la ciutat per retornar a les seues casernes. "¡Dóvroba Puti!" ("¡Bon viatge!").

El crit va ressonar irònic en un primer moment però exultant després. A poc a poc, els defensors del parlament s'adonaven que allò que estaven veient era la retirada de l'exèrcit. "¡Marxem i no tornarem mai!" va cridar un soldat des de la torreta d'un tanc enmig dels aplaudiments de la gent. El colp havia fracassat.

A partir d'aquell moment començaren a córrer rumors de manera frenètica. Elt-